

Együttműködés a békéért

Népfrontaktivisták tanácskozása Szegeden

A Hazafias Népfront Csongrád megyei és szegedi városi Béke és Barátsági bizottsága együttes ülést és aktívértekezletet tartott tegnap délelőtt Szegeden a népfront városi bizottságának tanácstermében. A megjelenteket dr. Szilágyi Júlia, a megyei Béke- és Barátsági Bizottság elnöke köszöntötte, majd dr. Koczor János, a megyei pártbizottság titkára tartott tájékoztatót időszakos kül- és belpolitikai kérdésekről.

A Földünk valamennyi lakosát érintő általános problémák közül részletesebben is szólt a béke megőrzéséről, az erőfeszítésekről. Kiemelte: a békemozgalom egyik fő feladata napjainkban, hogy az emberekben reális valóság tudatot alakítsunk ki. Különösen igaz ez az ifjúság körében folytatott agitációs munkára. A tájékoztatóban szó volt a nyugat-európai rakétatelepítés megkezdése utáni megváltozott politikai helyzetről, s az ebből adódó időszakos feladatokról, valamint a szocialista építőmunkát táma-

dó nyugati ideológiák néhány alapvető eleméről. A tájékoztatót követően a megyei és a szegedi városi Béke- és Barátsági bizottság külön folytatta a tanácskozást. Mindkét fórumon az 1984 évi béke-, barátsági és szolidaritási tevékenység munkatervét tárgyalták meg. Az idei év főbb tartalmi célkitűzései között szerepel megőrizni a lakossága körében erősíteni a béke megőrizhetőségébe vetett bizalmat. Ennek érdekében széles körben meg kell ismertetni pártunk és kormányunk külpolitikáját, a Szovjetunió békekezdeményezéseit, a hazai és nemzetközi békemozgalom erejét és befolyását. A béke, barátsági és szolidaritási munka alapelve változatlanul az, hogy együttműködésre, közös fellépésre kell törekedni minden, a békéért őszintén tenni akaró emberrel, szervezettel és mozgalommal.

Az idén kiemelt figyelmet fordít a bizottság az 1944-45-ös történelmi események 40. évfordulójával kapcsolo-

latos népfrontmozgalmi, tömegpolitikai munkára. A hagyományoknak megfelelően megyénk is bekapcsolódik a májusi béke- és barátsági hónap, valamint ősszel az antiimperialista szolidaritási akcióorozat rendezvényeibe. Figyelemmel kíséri a bizottság a megye különböző városaiban működő klubok munkáját, s tovább kívánja erősíteni az együttműködést valamennyi társadalmi és tömegszervezettel.

Végül emlünk ki néhányat a közeljövőben Szegeden megrendezendő programok közül. Februárban, a szovjet hadsereg napján magyar-szovjet baráti találkozóra kerül sor, majd a lengyel népi állam megalakulásának 40. évfordulóján magyar-lengyel barátsági napot rendeznek. Három előadásból álló emlékülésen emlékeznek meg a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 65. évfordulójáról, míg márciusban a szegedi szakmunkástanulók ifjúsági békenagygyűlését rendezik meg.

Ajánlás — úttörőknek

Szerdán, a KISZ KB székházában ülést tartott a Magyar Úttörők Szövetségének Országos Tanácsa. A testület megvitatta az úttörőcsapatok középtávú tervező munkájához, tevékenységrendszerük fejlesztéséhez készült ajánlást, és elfogadta az 1984-85. úttörőév irányelveit.

Az 1984-85. úttörőév irányelveiben az országos tanács arra szólítja fel az úttörőcsapatokat, úttörőközösségeket, hogy folyamatos munkával törekedjenek a csapatélet jól bevált formáinak megőrzésére, bővítésére, lakóhelyük hagyományainak ápolására.

Rendszeressé, hagyományossá való megmozdulásokkal, nemes hétköznapi tettekkel köszöntsek hazánk felszabadulása és a fasizmus felett aratott győzelem 40. évfordulóját.

Az új úttörőév első szakasza 1984. szeptember 23-tól 1985. április 4-ig tart majd. Ebben az időszakban — a csapatmunka részeként — a piros nyakkendősök részt vesznek lakóhelyük társadalmi eseményein, településük felszabadulásának évfordulóján üdvözlök a szabadság Battonyáról Nemesmedvesre tartó lángját. Az úttörőév második szakaszában — 1985. április 5-től augusztus 31-ig — az úttörőközösségek felkészülnek az 1985. nyarán Moszkvában megrendezendő XII. világitifjúsági és diák találkozóhoz, s annak eszméjét hordozó gyermeknap VIT-majálisra. (MTI)

Az Aeroflot tájékoztatója

Február 9-e az Aeroflot napja: — ezen a napon indult meg ugyanis — 61 évvel ezelőtt, 1923-ban — a polári légi közlekedés a Szovjetunióban. Ebből az alkalomból szerdán a szovjet légi társaság budapesti képviselőitén sajtótájékoztatót tartott Alekszej Jakovlevics Kulevov, az Aeroflot magyarországi vezérképviselője.

Mint elmondta, az eltelt évtizedek alatt dinamikus fejlődött a szovjet repülés, az Aeroflot gépei ma már a világ 95 országának 118 városába repülnek. A légitársaság rendszeres járatai a Szovjetunió területén több ezer város és nagyobb települést kapcsolnak be a légi forgalomba, az útvonalak hossza meghaladja az egymillió kilométert. Az elmúlt évben 109 millió utast szállítottak az Aeroflot gépei, 33 százalékukat nemzetközi útvonalakon.

Az 1984-es év újdonsága: márciusban az Aeroflot Moszkvából új járatot indít La Vallettába — Málta szigetére — Budapesten keresztül.

A szójatermesztésről

A szója termeléséről országos tanácskozás kezdődött szerdán Harkányban. A kétnapos szakmai konferencia munkájában jugoszláv termelők és kutatók is részt vesznek. A szakemberek különös figyelmet szenteltek annak: hogyan viselte el a szója a múlt évi súlyos aszályt, hiszen — mint új növényünk — először „élt át” ilyen szélsőségesen kedvezőtlen időjárást Magyarországon. Kiderült, hogy az úgynevezett kapáskultúrák közül a szója károsodott a legkevesebbet.

A tanácskozáson bejelentették, hogy az idén tovább bővül — körülbelül egyötöddel — a hazai szójaterület, s eléri a 35 ezer hektár.

A termelési kedvet növeli, hogy felemelkedett a szója árát.

Évente nagy mennyiségű szójadarat hozunk be a több országokból, az itthon megtermelt — tavaly 50 ezer tonna — szójjal tehát csökkenthetjük a drága fehérjeimportot, egyúttal biztonságosabbá tehetjük állatállományunk takarmányellátását. Mindezeket túl az utóbbi időben nálunk is megjelentek az érdeklődés a szója humán célú felhasználása iránt, mivel táptétele közel áll a húshoz, kitűnő ízhordozó, könnyen emészthető, s a szójakészítményeket nyugodtan fogyaszthatják a cukorbeteg és lisztérzékeny emberek is. (MTI)

Terv, mítosz, valóság

Sokszor hitte már az emberiség, hogy megtalálta a megváltó megoldást gondjaira, vagy azok egy részére. Mert talált elveket, föltárt újabb lehetőségeket, metódusokat és összefüggéseket, amiket azután — megváltó és átfogó megoldásként — alkalmazni kezdett a gyakorlatban, szakítva a korábbi, rossznak bizonyult modellel. Aztán az alkalmazás egymás után hozta a maga problémáit. Mert rendre kiderült, hogy az átfogónak hitt elvek nem is annyira átfogóak, csak részei egy tágabb rendszernek; hogy az újabb lehetőségek nem is abszolútak, inkább szervező keretei, kiegészítői más lehetőségeknek; hogy a módszerek önmagukban nem kielégítőek; hogy a valóságos összefüggések bonyolultabbak, összetettebbek, mint a logikai modellben fölvoltak.

Erre voltam kénytelen gondolni és hivatkozni nemrégiben, amikor egy közgazdász ismerőssel beszélgettem. Arról a pályáról volt szó, amelyet a tervgazdálkodás futott be minálunk, a tervutasításos rendszertől napjainkig. Emlékszem, sok mindenről beszélgettünk. Például arról, hogy a tervutasításos rendszer milyen nagy szerepet tölthetett be egy időben, az extenzív fejlődés szakaszában, amikor segített abban, hogy néhány év alatt agrár-ipari országból ipari-agrár országgá legyünk. Akkoriban néhány év alatt évtizedek átalakító munkáját sikerült elvégezni ebben az országban, ha nem is áldozatok, bajok és gondok nélkül.

Aztán lassanként kinőttünk a tervutasításos rendszer meglehetősen szűkre szabott ruháját. Új megoldásokat kellett keresnünk a gazdaságirányításban. Hagyni, hogy egyre inkább ott szülessenek meg a döntések (üzemekben, szövetkezeteknél, vállalatoknál stb.), ahol a legjobban látják, mit is kellene és lehetne tenni. Sőt nemcsak hagyni, hanem készítésekről is gondoskodni az emberek számára, akik egy merőben más világhoz szoktak. Ahhoz, hogy — úgy-ahogy — végrehajtsák, amit mondanak nekik. És ebben az új szisztémában meg kellett (meg kell!) keresni a tervezés helyét és szerepét is, hiszen a szocialista társadalom egyik nagy előnye éppen tervezettség, tervezhetőség...

Ismerősöm éppen ezen medítált. A tervezésen. Hogy miért kell ennire decentralizálni döntési folyamatokat. Merthogy így megnőnek a hibalehetőségek, sok váratlan tényező csúszhat be, nem tudjuk igazán korrigálni az eltéréseket... És bár igaz, hogy emberi fejfel, fejjelkel, lettlegyenek azok bármily okosak is, lehetetlen megtervezni pontosan egy ország gazdaságát, de miért nem bízzuk ezt az ügyet számítógépekre. Hiszen egy magyarországi méretű országban ez nem is lenne nehéz feladat. Csak számítógéppark és -kapacitás kérdése az egész...

Mostanság jó néhány hasonló véleményt volt módomban hallani. Tetszetősek, használhatónak tűnnek. Annál is inkább, mert komoly politikai és szakmai tényezők valának hasonlókat — világszerte. Akkor hát mi miért is választjuk azt az utat, amelyen még tovább kívánjuk decentralizálni a döntési folyamatokat? Miért akarunk egyre nagyobb önállóságot adni vállalatoknak? Miért hiszünk inkább a dolgok automatizálásában, sok millió ember akarásainak, szándékainak sok milliárdféle lehetőséget tartalmazó véletleneket is hordozó spontán szerveződésben? Miért?

Azt hiszem, tapasztalásaink és birtokolt elméleti tudásunk alapján egyaránt csakis ezt a megoldást választhatjuk. Legalábbis mai gazdasági fejlettségünk színvonalán. Egyszerűen azért, mert túlfentül is sok tényező rendszerrel van immár dolgunk. Centralizált gazdaságirányítás esetén annyi adattal, tényezővel, összefüggéssel kellene egyszerre számot vetni, amire nemhogy ember, de számítógép sem képes. Mert sok milliárd kölcsönös, kölcsönös álló rendszerek egyszerűen matematikailag válnak elhatellenné.

Példákat milliósámmra lehetne hozni. Mert például viszonylag egyszerű kiszámítani, hány pár cipőre van szükség jövőre Magyarországon. De azt, hogy éppen mi ánt lesz kereslet, mit hoz a divat, milyen anyagokból készült cipőt akarnak majd venni az emberek — már szinte képtelenség megjósolni. Pedig hát a kereslethez igazodva kellene megtervezni előre az alapanyaggyártást, a kellékek beszerzését, és ki tudja, mit még. És ez a példa még ropant egyszerű. De vajon ki tudná előre látni, hogy mit hoz esetleg öt éven belül az elektronika rohamos fejlődése? Felészínűleg — senki. Pedig ma bármilyen beruházási, fejlesztési döntést hozunk, be kell kalkulálnunk, hogy mire a gyár fölépül, esetleg el is avul, hogy a tervezés időszakában még keresett termékek már nemigen adhatók el. Vagy milyen textilanyagokra lesz kereslet öt év múlva? Ki tudja. Akkor, ha ma belefogunk egy nagy méretű rekonstrukcióba, lehet, hogy drága pénzen majdani csőd-tömeget építünk...

E példák nem elméletiek. Produkált hasonlót bőven a gyakorlat is. Alighanem azért, mert valaha, amíg központi tervek készültek, szinte mindenre, hosszú gyártási-megterületi idővel számoltak, nem volt hát drága — semmi sem. Szakemberek mondják, bizonyított tény, hogy ha sok pénz kap valaki, szinte bizonyos, hogy rosszul költi el. Hogy az eredmény vagy csak kevésbé lesz hatékony, vagy éppen ráfizetést hoz az országnak, valamennyiünknek. Ha viszont kevés pénzből, szigorú föltételekkel adott hitelek-ből kénytelen valaki megoldani valamit, jóval nagyobb az esélye arra, hogy értelmes, hasznos megoldás születik.

Ez is oka hát, hogy a decentralizálás útját kívánjuk tovább járni. És az emberi szempontok is. Mert nem mindegy, hogy a végrehajtó mit hait végre. Saját ötletét-e, vagy amit rákényszerítettek — kívülről. Mert saját ötleteink sikeréért, meggyőződéséért mindenki hajlandó munkája, tudása legjavát adni. Főként akkor, ha látja munkájának hasznát, eredményét, azt a jövőt, amit maga alapoz meg a maga számára, nem pedig rajta kívül álló, általa lényegében befolyásolhatatlan tényezők.

A jövőben föltehetően egyre inkább sokféle tudásból, akarásból, munkából és erőfeszítésből áll majd össze a nagyobb egész. Valamennyien tágabb lehetőséget kapunk a cselekvésre, s meg kell szöknünk, hogy a dolgok úgy alakulnak, ahogyan mi alakítjuk — magunknak és az országnak. A megoldásokat egyre inkább magunktól kell majd várunk, nem valahonnan máshonnan. S egyre inkább rendelkezni is foguk azzal a cselekvési térrel, amellyel munkánkban, amelyben lehetőségünk, jogunk, kötelességünk, egyszerűen — természetesen dolgunk lesz a megoldások folyamatos keresése, az állandó megújulásra törekvés, a minél kevesebb hibával, de annál lényegretörőbben végzett értelmes munka. Amelyben a tervkereteket ad, társadalmi céljainkkal és konkrét helyzetünkkel összhangban. Kereteket, amelyeket nekünk kell kitöltenünk.

Szávay István

A Compact vállalja az együttműködést

Fluoriddal a fogromlás ellen

Szegeden és környékén nem ismeretlen fogalom a fluorozott só. Deszk, Röske, Mihálytelek és Gyálak lakói több mint tíz esztendeje ezzel főznek, s jóteknony hatását hírül véve, jó néhány szegedi család is igyekezett megszerezni belőle, a gyermekek fogait megvédeni.

Lapunk évek óta figyelemmel kíséri azt a munkát, amelyet dr. Tóth Károly professzor végez munkatársaival a SZOTE fogászati és szájsebészeti klinikáján. A fogszuvasodás megelőzését szolgáló kutatások sorában új állomáshoz érkeztek, amikor 1966-ban házi üzemükben hozzáláttak a só fluorozásához.

Ennek a kémiai elemnek fogzománcot védő hatása már régóta ismert. A tudomány most azonban arra kellett választ adnia, vajon hogyan lehet rendszeresen hozzájuttatni a szervezetet ehhez az anyaghoz. A tabletaszedés, a tej fluorozása nem bizonyult célravezető megoldásnak, hiszen ha az ember akaratára van bízva, aligha érvényesül a rendszeresség, és az automatikus elve, és nem fejt ki a fluorid a várt hatást. A WHO 1968-ban az ivóvíz fluorozását fogadta el, mint a fogromlás megelőzésének megfelelő módszerét: a víz olyan „vívóanyag”, amellyel mindenki akarata ellenére él, hisz létszükségletünk. Az ivóvíz fluorozása azonban rendkívül bonyolult, költséges eljárás, oldható csak meg, ezért ez hazánkban számításba se jöhet. Így merült föl az az ötlet, hogy egy másik, hasonlóan nélkülözhetetlen anyaggal, a sóval kellene párosítani.

A svájci, a kolumbiai és a spanyolországi kutatókkal együtt arra az eredményre jutottak a szegediek is, hogy ez az eljárás szintén alkalmas a megelőzésre — és a gyakorlatban könnyebben, olcsóbban megvalósítható.

A kísérletek végeztével, tavaly ősszel nemzetközi konferenciát rendeztek a SZOTE-n, ahol a világ minden részéről ide érkezett fogorvosok nemcsak az előadások révén ismerhették meg a fluorozott sóval végzett kutatások szegedi eredményeit, hanem megismerhették a szegedi városi Béke- és Barátsági bizottság munkatervét is.

A tervezet mérlegeli a gazdasági szempontokat is. A fogszuvasodás és a következőként föllépő betegségek csökkenésével kevesebb lenne a fogorvosi kezeléseik költsége is. Egy 1976-ban készített számítás alapján ezzel évente 1,5

milliárd forintot lehetne megtakarítani. A fogbetegségek miatt táppénzre kiírt napok csökkenésével — 1977-ben 440 ezer napot jellemeztek föl — évi 23 millió forintot menthetnének meg. Végül: a fluoridnak a sóval kötött „házasága” sem tartozik a legköltségesebb eljárásokhoz, a vízfluorozásnál mindenesetre jóval olcsóbb: egy telephelyen, egyszeri komolyabb befektetéssel évi 5 millió forint vegyszerköltséggel megvalósítható.

S mindezt ki vállalná? A Compact vezetői készségesen ajánlották föl együttműködésüket a klinikának. A legutóbbi megbeszélés eredménye: a klinikán szerzett tapasztalatok alapján hamarosan fluoriddal dúsítják az első öt mázsa sót. A „próbagyártás” alkalmat ad a nagyüzemi technológia kidolgozására, s mire ez elkészül talán sikerül „kiszárazkodnia” az országnak tízmillió forint értékű svájci frankot a svájci licenc megvásárlására. (A forgalmazást a Fűszért vállalja.)

Úgy tűnik, jelenleg ettől függ, hogy mikor kerül minden háztartásba, óvodába, bölcsődebe, üzemi étkezdébe és vendéglőbe, azaz minden magyar asztalra az áldásos hatású fluorozott só. Ettől függ, hogy 2000-re — amikor jobb egészséget kívántunk magunknak — tíz, vagy csak 2-3 rossz fog miatt szenvednek a tizenéves magyar gyerekek

Chikán Ágnes

A szója termeléséről országos tanácskozás kezdődött szerdán Harkányban. A kétnapos szakmai konferencia munkájában jugoszláv termelők és kutatók is részt vesznek. A szakemberek különös figyelmet szenteltek annak: hogyan viselte el a szója a múlt évi súlyos aszályt, hiszen — mint új növényünk — először „élt át” ilyen szélsőségesen kedvezőtlen időjárást Magyarországon. Kiderült, hogy az úgynevezett kapáskultúrák közül a szója károsodott a legkevesebbet.